

0	3	5	7	10	13	19	25	36	48	55	62	69	75	85	90	92	93	95	96	97	99	100
0	2	4	6	8	10	15	20	30	40	45	50	55	60	70	80	85	90	92	94	96	98	100

11.01.12

Aurinko nousee

Helsingissä kello 9.16 ja laskee kello 15.41 Oulussa kello 10.08 ja laskee kello 14.44

Päivän sana

11.1. Herra sanoi Joosualle: ”Tänä päivänä minä vahvistan sinun asemasi israelilaisten johtajana. He saavat nähdä, että minä olen sinun kanssasi, niin kuin olin Mooseksen kanssa.” Joos. 3:7

12.1. Näin laki oli meidän valvojamme Kristuksen tuloon asti, jotta

me sitten tulisimme vanhurskaiksi uskosta. Nyt uskon ilmentettyä emme enää ole valvojaan alaisia. Gal. 3:24–25

Nimipäiviä

Tänään keskiviikkona: Kari, Karri Huomenna torstaina: Toini

Mietelause

Syvästi tunnettu ja kylmästi ajateltu koettelemus luo meille rikkautta, jota nimitämme kokemukseksi.

Maria Jotuni

KUOLLUT

Suorakylvön uranuurtaja jätti näkyvän jäljen

Maanviljelijä ja ekonomi Esa Kalevi Eela syntyi 8.9.1933 Säkylän Pyhäjoella, Eelan talossa. Hän kuoli samassa paikassa 20.12.2011 nopeasti edenneeseen syöpään.

Esa opiskeli 50-luvulla Turun kauppakorkeakoulussa ja siirtyi valmistuttuaan Hankkijan palvelukseen. Hän työskenteli yhtiössä kolmisenkymmentä vuotta eri tehtävissä Helsingissä, Seinäjoella, Porissa ja Turussa.

Esa oli maahenkinen. Maa, maanviljely ja maalaiselämä olivat hänelle ”oikeata ihmisen elämää”. 1970-luvulta alkaen hän viljeli kotitilaansa Eelaa, aluksi työn ohessa. Hän jatkoi viljelijänä elämänsä loppuun asti.

Myös kotiseutu oli hänelle tärkeä. Vaimonsa Anitan (os. Mäntyranta) Esa löysi Säkylän kirkonkylästä ja koki myös tämän suvun omakseen.

Hankkijan palveluksessa Esa matkusti maissa, joista yhtiö toi koneita. Englannissa Esa tutustui 1960-luvulla suorakylvöön ja kiinnostui siitä. Hän osti myöhemmin Suomen ensimmäisen suorakylvökoneen ja ryhtyi viljelemään kaikkia peltojaan ilman muokkausta.

Esasta kehittyi suorakylvön asiantuntija, joka seurasi – kotimaisen tutkimuksen puuttuessa – alan kansainvälistä tutkimusta ja tutustui alan asiantuntijoihin, joita hän pyysi Suomeen luennoimaan.

Esan esimerkin innostamana Suomessa käynnistyi pieni maatalousvallankumous, joka oli yl-

lättävän nopea ja täysin viljelijäve-toinen. 80-luvun puoli-välissä suora-kylvöä oli vain Esan pelloilla. Viime vuonna suora-kylvettiin jo liki 20 prosenttia Suomen vilja-alasta.

Esa perusti kotitilalleen omenatarhan. Hän arvosti omenapuun kukinnan kauneutta ja piti omenanviljelyä herrasmieslajina.

Esan muita mielenkiinnon kohteita olivat metsästys ja kalastus sekä Säkylän Pyhäjärven suojelu ja hoito. Hän oli keskeisesti vaikuttamassa siihen, että täplärapu istutettiin Pyhäjärveen.

Esa harrasti vanhoja ruusuja sekä puutöitä omalla, hyvin varustellulla verstaallaan. Mieliasukseen hän mainitsi vanhat vaatteet, onnelliseksi hänet kei kotoväki laajassa merkityksessä.

Hän arvosti asiansa osaavia ihmisiä ja paneutumista. Käteettomat auktoriteetit herättivät hänessä helposti ärtymystä. Sotilasarvoaan hän ei todennäköisesti itsekään muistanut.

Kotoväen jäi Esaa kova ikävä.

RIIKKA EELA

Kirjoittaja on Esa Eelan tytär.

MENOT

Tapahtuma

Kansalaisten koulutustilaisuus elinympäristön suunnittelusta ja päätöksentekoon osallistumisesta, aiheena erityisesti kulttuuriympäristö, Torniossa 14.1. Järjestäjänä Suomen Kotiseutuliitto.

Näyttelyt

Flying stories -näyttely Rovaniemen taidemuseossa 29.1. saakka. Esillä venäläisen Tyko Vylkan, suomalaisen Andreas Alarieston ja grönlantilaisen Johan Markussenin tarinoita nenenetsien, saamelaisten ja inuiittien elämästä ja uskomuksista.

Mestarteoksia Turun taide-

museossa 5.2. saakka. Taidemuseon joulukuusen koristeet jaetaan yleisölle Nuutinpäivänä torstaina.

Hannu Hautalan 70-vuotisjuhlanäyttely Selkämeren sairaalassa helmikuun loppuun asti. Esillä myös muita näyttelyitä, muun muassa Sademetsän lapsista ja käsin veistetyistä puulinnuista.

Hanna Rautavuoren Savi-seutuni-näyttely avaa Maatalousmuseo Saran näyttelyvuoden Loimaalla. Maalaukset ja piirustukset kuvaavat latoja, traktoreita, pellonreunoja muita jokapäiväisiä ja usein savisia näkymiä.

6 vrk:n loma Salossa

puolihoito, 2hh

456 € /hlö

Eläkelitton jäsen **370 € /hlö**

Kysy myös tuettuja lomia **220 € /hlö**

Varaukset ja esitilaukset: p. (02)727 5200

IKÄIHMISTEN KYLPYLÄLOMAT LEHMIRANNASSA

Iloa ja yhteisöllisyyttä – ihmiseltä ihmiselle

Kaikkilla lomaviikoilla vesijumppaa, yhteislau-lua, tanssia, iltamia ja samanhenkistä seuraa. Ohjelmallisia lomia ympäri vuoden, esim.

31.1.–6.2. Sykettä talveen -lomaviikko 7.–13.2. Makuja ja musiikkia maailmalta 14.–20.2. Hyvän olon eväät ja tanssin taikaa 21.–27.2. Pelimanniviikko 28.2.–5.3. Karkausviikko 13.–20.3. Nuoruusajan ikivihreät

+ viikonloppu-, syntymäpäivä- ja häääpäiväpaketteja

LEHMIRANNAN LOMAKESKUS
Lehmirannantie 12, Salo, p. (02)727 5200
www.lehmiranta.fi

Sademetsän puutarha tuottaa satoa kaiken aikaa

Nainen astuu tuoksuvan, vihreän sademetsän aukosta lähes uudelle asfaltti-tielle. Hänellä on selässään polttopuita, ja edessä olevassa verkkokassissa pälyilee pyöreäkasvoinen vauva.

PAPUA-UUSI-GUINEA

Nyörikassissa sojottaa terävä viidakkoveitsi. Kaksi muuta nyörikassia ovat täynnä taroa, guavaa, pomeloita, banaaneja, tapiokaa, jamssia ja papaijaa. Osa hedelmistä on kiedottu kai-rapalmun tuoreisiin lehtiin.

Perheenäiti on matkalla takaisin kotikylään metsässä sijaitsevalta rinnepuutarhalta. Sademetsä on tulvillan lintujen liveryystä, lirkutusta, sirkutusta, näppäilyä, huutoa ja takomista. Kultatöyhtökakadu lentää kähe-ästi yskäisten kohti joenuomaa.

Papua-Uudella-Guinealla, Moroben läänin maaseudulla perheenäidit lähtevät jo aa-muhämärissä kävelemään avo-jaloin kohti vuorenrinteiden sademetsiä.

Puutarhat tuottavat satoa jat-kuvasti, sillä niissä kasvatetaan useita eri vihannes- ja hedelmä-lajeja.

Alueen väestöstä suurin osa on puutarhanviljelijöitä. He kuokkivat joka vuosi uuden puutarhan kaskettuun sade-metsään.

Puutarhan teossa myös mie-het ovat ahkerasti mukana. Sademetsää kasketaan, suuret puunrungot ja juuret raiva-taan ja naiset kuokkivat alueen kuohkeaksi.

Puutarha aidataan, mikä osoittaa lohkon olevan jo va-rattu. Aidan tolpat teroitetaan kummastakin päästä. Kuin maa-han löytyä pää mätänee, tolppa käännetään ja, lyödään maahan ja toinen pää teroitetaan jälleen. Lopulta aidan tolpat ovat hyvin lyhyet, mätäneminen ja teroi-ttamiset ovat silloin jatkuneet kuukausia.

Puutarhaan istutetaan bataattia, jamssia, banaanin taimia, ananaksia, vihreitä leh-tiä tuottavia ruohokasveja ja maapähkinöitä. Matkat sade-metsän puutarhoihin käytetään hyödyksi. Kaikki syötäväksi tai tulen tekoon tarvittava kerätään luonnosta kotiin vietäväksi.

Puutarha kalenterina

Ihmiset eivät useinkaan tiedä maaseudulla tarkkaa ikäänsä. Eräs kaukana menneisyydessä oleva rajapyykki on japanilais-ten miehitysaika 1942–45.

Vanhemmat ihmiset kertoivat olleensa silloin pikkulapsia, kun japanilaiset oleskelivat naapu-

rikylässä. Naapuri muistaa, että hänen isänsä joutui tekemään maantietä japanilaisille.

Vanhemmat eivät myöskään aina tiedä lastensa syntymäi-koja. Varsin usein kuulee sanot-tavan, että lapsi on niin ja niin monta puutarhaa vanha.

Puutarha tehdään joka vuo-si uuteen paikkaan. Ihmiset muistavat näiden puutarhojen sijainnin neljästä kuuteen vuo-teen. Sen perusteella he sitten määrittelevät lastensa iän.

Monissa Papua-Uuden-Gui-nean yli 850 eri heimokielessä ei ole lainkaan sanaa ”vuosi”. Maan kauppakielessä, Mela-nesian pidginissä on yleisessä käytössä sana ”krismas”. Se tulee tietysti englannin sanasta ”christmas”.

Joulun lisäksi sanan merkitys on myös vuosi. Varsinkin kysyt-täessä henkilön ikää käytetään ilmaisia: ”Yu gat hamas kris-mas?” Eli kuinka monta vuotta/ joulua vanha olet?

Krismas-sana tarkoittaa myös lähes kaikkia, suurempia juhlia.

Pitkä työpäivä

Naiset tekevät usein työtä varhaisesta aamusta iltahämä-rään. Sademetsän puutarhoissa äideillä on mukanaan vauvat, pienet lapset ja alle kouluikäiset työt. Tytöt oppivat jo pienestä pitäen kantamaan taakkoja ja hoitamaan puutarhoja. Mukana sademetsässä ovat myös per-heen koirat ja siat.

Kun satoa saadaan yli oman tarpeen, sitä myydään teiden varsilla, kylän toreilla ja omilla pihamailla. Myynnistä saaduil-la tuloilla ostetaan käytettyjä, usein Australiasta tulleita vaat-teita, säilykkelalaa, suolaa ja riis-iä. Varsin usein toreilla tehdään vaihtokauppaa vihanneksilla ja juureksilla.

Sademetsän puutarhoista palaavat naiset keräävät kotiin tullessaan maahan pudonneita hedelmiä ja oksia polttopuiksi. Miehet metsästävät villisikoja, pussieläimiä, viidakkorottia, lepakkoja ja kasuaareja.

Kotiin tultuaan naiset sytyt-tävät avotulen, joko talon edessä sijaitsevaan nuotiopaikkaan tai talon keskellä olevaan tulisi-jaan. Kotona aviomies, isommat lapset ja lähisukulaiset jo odot-tavatkin, milloin äiti tulee kotiin ja päästään ruokailemaan.

Papua-Uuden-Guinean Moroben maakunnassa naiset kantavat usein suuria kuormia. Otsaliinan varassa riippuu polttopuita ja verkkokassissa kiikkuu vauva, hedelmiä ja makeita perunoita.

HEVOSELÄMÄÄ

Lapsuuden muistoja hevosista

Ensimmäinen muistikuvani hevosista on, kun ruohikoissa seisoi harmaa puuhevonen. Se oli varmaan jonkun naapurin pikkupojan pihassa. Puuhevo-nen näytti seisseen siinä pit-kään. Yritimme kavuta selkään, mutta se kaatui.

Vähän vanhempana leikit-in hevosleikkejä. Pojat olivat seuranneet hevosten käsittelyä tarkkaan.

Yksi poika valjastettiin he-voseksi käsikärkyjen eteen. Toinen nousi kyytiin ja otti ohjakeset esittään suuren tal-on isäntää. Minut pyydettiin emännäksi ja toinen tyttö juok-senteli vieressä varsansa.

Isäntä roppasi hevosta oh-jaksilla ja sitten mentiin. Välillä hevosta piti huiluttaa, mutta se alkoi hyppiä ja hirnua, kun se nähnyt hevosten niin teke-vän. Minultakin pääsi kimakka hirnahdus. Isäntä kehotti pysy-mään roolissa; emännät eivät hirnuneet.

Maalla naapurien hevoset ja lehmät tunnettiin nimeltä. Meidän harmaan hevosemme nimi oli Reima. Se oli kiltti ja viisas, ja isä käytti sitä metsä-ajossa.

Reimaa hoidettiin hyvin, ruokittiin ja harjattiin. Ajojen aikaan ei menty kylään hevo-sella, vaan senkin annettiin levätä. Kun Reima lopulta piti viedä teurastamolle, oli se vai-kea paikka meille kaikille.

Naapurilla oli vaaleanruskea hevonen nimeltään Lempo. Se

nyökytteli hyväntahtoisesti päättään, kun menin kouluun sen laitumen läpi. Vähän kau-empana oli talossa Manu ja Söpö -nimiset hevoset. Manu pelkäsi ampumista ja kovia ääniä oltuaan sota-aikana rin-tamalla.

Manu ja Söpö oli viety toukotöihin erääseen taloon. Kesken toukotöiden niille tuli koti-ikävä.

Manu tiesi reitin ja Söpö au-koi portit. Yhteispeli toimi.

Isäntä huomasi aamulla avonaiset tallin portit. Siellä hevoset söivät kauroja tiinusta. Isäntä liikutui, eikä tohtinut hevosia moittia.

Reiman jälkeen meillä oli Hotja-niminen hevonen. Olim-me kerran serkkutytön kanssa lämmittämässä saunaa, kun Hotja oli pellolla irti. Yhtäkkiä Hotja tuli savusaunan oven taakse ja painoi takamuksensa ovea vasten.

Saimme pitää kovaa meteliä ja hakata ovea ennen kuin se suostui siirtymään. Vissiin se meinasi tehdä meistä palvilli-haa.

Hotjan varsa oli isälle mie-leen. Siitä kasvatettiin meille nuorempi hevonen, jolle tuli nimeksi Hutka.

Isä ja veli opettivat Hutkan reen eteen. Talvella sillä ajet-tiin hiekkaa puolen kilometrin päästä.

Kerran lähdin viemään mummoa Hutkalla kyläreis-sulle. Matkalla Hutka yhtäkkiä

Manu ja Söpö oli viety toukotöihin erääseen taloon. Kesken touko-töiden niille tuli koti-ikävä. Manu tiesi reitin ja Söpö aukoi portit. Yhteispeli toimi.

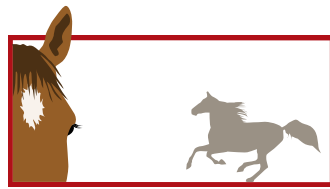
kurvasi pienen nyppylän jäl-keen oikealle niin, etten ehtinyt tehdä mitään. Hevonen pysäh-tyi hiekkahaudan reunalle.

Mummo kohotti päättään peiton alta ja kysyi, miksi sinne ajettiin. Hutka varmaan tuumi, että nyt oli tullut naisten vuoro ajaa hiekkaa.

Piti palata kotiin, että saatiin suunta uudestaan. Uudella yrittämällä isä käski pitää tiu-kasti ohjaksista hiekkahaudan tienhaarassa.

Syksyllä enoni oli kaivamassa perunoita pellolla, kun Hutka oli pihalla ulkoilemassa. Eno oli juuri kaatamassa perunoita laatikkoon, kun utelias hevo-nen huomasi vieraan ja meni nuuskimaan.

Eno ei huomannut sen tuloa ja säikähti niin, että hyppäsi tasajalkaa perunalaatikon yli. Satuin olemaan tuvan nurkalla

ja näin hypyn. Se oli kuin sir-kustemppu. Naurattaa vieläkin kun muistelen.

Hevosista on monta muka-vaa muistoa. Hevonen on vii-sas eläin ja palkitsee sitä hyvin hoitavan omistajan uskollisuu-della.

Mieheni kotona oli Asmo-niminen hevonen, joka piti vasikoista. Kun sille antoi sy-lyksen heiniä eteen, se hujautti niistä osan viereisen karsinan vasikoille.

Palkaksi vasikat söivät Asmolta hännän lyhyeksi. Kesälaitumella Asmo kulki aidan viertä samaa matkaa va-sikoiden kanssa ja nuuski niitä välillä aidan yli.

Vaikeinta oli hevosista houkuttelemaan, että hevo-nen saatiin tulemaan perässä. Hellät jäähyväiset heitettiin kynneltä kera.

SEIJA PIHLAJAMES
Keuruu